

GYŐRI LAPOK.

Társadalmi, közművelődési és ismeretterjesztő közlöny.

Megjelenik hetenként kétszer u. m. szerdán és szombaton.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:
helyben házhoz hordva vagy vidékre postán küldve:
Egész évre . 6 frt — kr. Negyedévre . 1 frt 50 kr.
Félévre . 3 „ — „ Egy óra . . . „ 60 „
Egyes szám ára 8 kr.
Előfizetési pénzek a kiadóhoz belváros, a győri első
takarékpénztár épületében, intézendők.

Felelős szerkesztő:
Dr. KARIKA ANTAL.

Laptulajdonos és kiadó:
CZÉH SÁNDOR.

Szerkesztőségi iroda: Ispita-utca 16. sz.
HIRDETÉSEK DÍJA:
Egész oldal 16 frt — kr. Nyolczad old. 2 frt — kr
Fél oldal . . 8 „ — „ Tizenhatod old. 1 „ — „
Negyed old. 4 „ — „ Hirdetés bélyegdíja 30 „
Többszöri hirdetésnél tetemes árengedmény.
A nyílt tér soronként 15 kr-ával számítatik.
Lapunk szám. hirdetések elfogad Bécsben Hasenstein és Vogler

Szalmatűz.

Midőn nem sokkal több egy évtizednél hazánk egén az alkotmányos élet csillaga felragyogott és nemzetünk országos ügyeinek gyeplőjét újra megragadá: szokatlan sürgés-forgás és előretolódás volt lépten-nyomon észlelhető; az átalakulás áradatos hullámlataiban rohammal ment minden, hisz évtizedek mulasztásait kelle helyreütni és Magyarországból igaz Magyarországot még csak teremteni. Volt is látszatja a törekvésnek, amennyiben sok változott meg rövid idő alatt.

Vasutak keletkeztek, lendületet nyert a kereskedelem és ipar, haladásnak indult a nemzeti műveltség, törvényt nyert a népnevelés, új egyetemet a tudomány, szóval a nemzet roska-dozó felben volt süppedékes háza tataroztatott, ha nem is oly pazaran, mint eleinte tervezve volt; de mégis annyira, hogy lakhatóvá lett.

A rohammal való nekiindulás ideje óta amint sok víz lefolyt a Dunán, úgy sok dolog meg is változott.

Ma minden olyan csöndes, a buzgalom lángja elhamvadt, a leglényegesebben szükséges munkák, változások, javítások s átformálások jobb időkre halasztatnak: mert hát úgy vigasztaljuk magunkat: Róma sem épült fel egy nap alatt, habár tréfásan azt mondják róla, hogy éjjel is épült. Mondjuk ma vége az illúzióknak, nem tűzzel — lelkesedéssel, — hanem valóságos egykedvűséggel kullogunk előre, szinte röstelvéen ha az idők hatalma, a kor intó szózata kissé nógat.

Hová lett a buzgalom? Hová tűnnek a remény? Miért csökkent a lelkesedés? Miért nem törnek most szívvel-lelkekel előre? Miért szegtek szárnyát a nemzet kedvének és nagy aspirációinak, melyek miként a sas repültek fel merészen a kéklő eget felé? Hát (hozzánk nem tartozó politikai okokat nem említve) jöttek rossz idők, jöttek más gátló csapások, csökkent az önbizalom, de meg azután kis szalmatűz is volt a dologban.

A magyar nemzetnek — kimondjuk — sajtósága a túlbuzgóság. Alig hulottak le a békek, melyek évtizeden át szabad fejlődésünket gátolták, alig lettünk urai saját házainknak: már nem úgy fogadtuk a tényeket, amint állottak, nem úgy itóltuk meg viszonyainkat, amint tényleg mutatkoztak, nem a helyzetnek megfelelő intézkedések hatalmának, — hanem a látszatnak hódoltunk, nagyoknak kívántunk feltűnni, midőn valójában még kicsinyek voltunk; ez a feltűnési vágy, ez a kis elhamvadt szalmatűz sujt ma bennünket; ez az oka, hogy befejezetlen házban élünk szűkecskén mindennapi kenyér mellett, melynél alább és kevesebb már nem redukálhatjuk szükségleteinket.

Kijózanodtunk.

Szép és édes volt az álom; de szomorú és keserű az ébredés. Világot körüljárt reményeink tető pontjáról csakhamar lezuhantunk a hideg — rideg való bizonytalan örvényébe. Eltűntek egünkről a mosolygó csillagok, az ábrándok, más idők, más embereket, más eszméket s más viszonyokat szültek.

A megváltozott viszonyok hatását érezi min-

den honpolgár, nem maradt ez visszahatás nélkül senkire és semmire nézve. Szabadjon ezt néhány példával illusztrálnunk.

Midőn népünket, a magyar népet, alkotmányunk helyreállításával ugyszólván újra megtaláltuk, és az egész nemzet hosszu tespedés után új életre ébredt: eszme eszmét követett, indítvány indítványt ért a tárgyban: hogy miképen, mi uton-módon lehetne a nép gondolkodási módjára hatni, miképen lehetne a nép által, lüktető ereinkben újra pezsgésbe hozni a vért?

Eötvös, a lángbuzgalmu hazafi és államférfiu, ki a virágzás korszakában a közoktatás zászlóvivője volt, népnevelési egyletek alakítását ajánlotta.

A szép eszme visszhangra talált, mert ki-ki belátta, hogy nem lehet lélekemelőbb, magasabb hivatást képzelni, mint a népet, mely annyi időn át el volt felejtve, nevelni, emelni, — emelni a közérkölciség és a korszellem magas színvonalára.

Lett is eredmény.

Alig pendített meg az eszme, már tele voltak a lapok a nagy eredményekkel, és még a külföld is ámulta-bámulta Magyarországnak a közművelődés iránti vonzalmát. Azonban ki elakarja érni ideálját, annak tenni is kell valamit ennek elérése czéljából; ki folytonosan eszmékkel foglalkozik, anélkül hogy a tett terére lépne, az úgy járhat, mint aki szárazban akarná megtanulni az uszás mesterségét. Midőn a tett ideje bekövetkezett nálunk, dugába dőlt a szép eszme, nem volt senki, ki ennek foganatosítása ügyében sikra szállt volna. És amily nagy volt a zaj kezdetben, épen oly csendes lett minden később, csak szalmatűz volt az egész.

Városunkban „ismeret-terjesztő egylet“ alakult. Kezdetben szép sikerrel működött, amennyiben — míg ez az újdonság kecsével bírt — szép számú közönséget csábított az egylet működő tagjai által időnkint tartott felolvasásokra. Mondjuk az egylet szép sikerrel működött, évkönyvet adott ki, kis könyvtárt alapított, — ma az egyletnek se hire, se hamva! Hová lett a buzgalom, mely az egylet tagjait tette hevitő? Nincs, elenyészett, mint a tavali hó, vagy inkább csak szalmatűz volt az egész.

Nem rég szellemi erők egyesítése czéljából „írói kör“ alakítása indítványoztatott nálunk. Az indítványt illő helyen közhelyesséssel fogadták, ideigl. elnök is választott, a „Győri Közlöny“ egy vezércikket is szentelt az ügynek, 1—2 napig közbeszéd tárgyat képezte a szép eszme, mely a közel Sopron városában már évek előtt megtestesített, — és azóta hallgat a krónika! Csak egy kis szalmatűz volt az egész, mely ideig óráig pislogott, azután elaludt — talán örökre. Schön Bernát.

Lehet-e Győrött polgári kört alakítani?

A „Gy. L.“ f. évi 8-ik számában valaki azt a kérdést teszi fel, hogy „Kell-e nekünk polgári kör?“

Ha a kérdést így tesszük fel, akkor megvagyok győződve, hogy Győr tisztelt közönségének nagy többsége azt feleli, hogy „nekünk bizony nem kell!“ amint ezt több ízben már tetteleg is megmutatta. Hanem ha úgy tennők fel a kérdést, hogy „Kellene-e Győrött polgári kört alakítani?“ erre már maga a józan ész is azt felelné, hogy bizony: kellene! A szellemi czélokra irányzott társulás mindenkor a közműveltségben való előhaladásnak jele, s megfordítva, az ily társulás hiánya a műveltség teréni hátramaradásnak kiáltó tanubizonyosága. Ennélfogva bármint büszkélkedjenek is jámbor éiviseink, a műveletlenség vádját el nem hárihatják maguktól, már annál fogva sem, mert nem tudnak maguknak egy szellemi központot teremteni. Hiában emlegetik a helybeli lapok a „Győr művelt közönsége“ czimű hízegő kifejezéseket: fillentés lesz az mind addig, míg a szellemi haladás s a társadalmi összetartás terén nem tudnak nagyobb eredményeket kimutatni.

Ilyen felmutatható eredmény lenne egy polgári olvasó kör vagy kaszinó megalakítása is városunkban, mit tehát már azért is meg kellene alakítani, hogy polgárságunk műveltségi állapotát kedvezőbb színben állithassuk a világ itélő szeme elé.

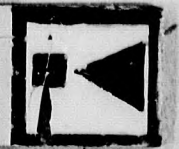
Hanem én nem hiszem, hogy ez Győrött még most kivihető legyen, sokkal ziláltabbak még most Győrött a társadalmi viszonyok s sokkal nagyobbak az osztálygóg által emelt válaszfalak, épen a polgári osztályok között, hogy sem őket egy körben egyesíteni lehetne.

A mult idők is épen ezt bizonyítják, mert nem most lett egy polgári kör alakításának eszméje megpendítve először, felmerült az már vagy húsz év óta mint a tengeri kigyó, majdnem minden évben, de sőt kivételre is került már ezen eszme több ízben s magam is tudok rá több esetet, hogy Győrött polgári jellegű társas-körök alakultak, de negyed vagy félévi létel után ismét elenyésztek: a polgári elem egyenetlensége miatt.

De itt van e tekintetben épen előttünk az iparos-kör példája. Ki állithatja, hogy ez nem polgári kör? habár iparosok alapították is. Ez a kör oly irányban s oly mértékben terjeszti a közművelődést, a mily mértékben egy vidéki polgári kör sem léphet vele versenyre, minélfogva elmondhatjuk, hogy egy polgárnak sem válnék szégyenére, ha e körnek tagjává lenne. Azt is mondhatjuk, hogy az iparos-kör épen azért tért el némileg eredeti irányától s azért bérelt magának diszesb és téresb helyiséget, hogy a helybeli többi polgári osztályoknak ezáltal is kedvező alkalmat nyújtson a vele való egyesülésre és mert remélte, hogy itt is, mint több helyen a hazában, például Szegeden, már csak a hazai ipar pártolása tekintetéből is, nem egyedül a polgári, hanem a birtokos s főuri osztályokból is fog pártoló tagokat nyerni. És miként teljesült mégis ezen méltányos reménye? Úgy, hogy többen a polgári, intelligens s birtokos osztályokból nyíltan kimondták, hogy nem akarnak iparosok közé keveredni.

Ahol tehát ily vastag góg választja még el a polgári osztályokat egymástól, hogy lehetne ott egyesülést, közös társulatot létre hozni.

Hiányzik Győr könségében erre az erkölcsi alap. Előbb tehát ezt kell előkészíteni, hanem több év bele fog abba még kerülni míg ezen alapról az ott

felburjánzott számtalan dudrát, vastag előítéleteket, tudatlanságot és paraszt gögöt kiirthatjuk.

Ennélfogva én azt tartom, hogy legjobb e tekintetben is azt a módot követni, melyet a „Győri Lapok“ követnek, azaz: lassanként irtani a gyomot, nevetségessé tenni az emberi gyarlóságokat, s puhitgatni a felfuvalkodott társadalmi kinövéseket, így talán lehet majd idővel élénkebb társadalmi életet nálunk is előidézni, csak hogy nem oly gyengéden kellene a sebekkel bánni, nagy bajok hatályos orvos szereket kívánnak, azért nem ártana néha a kinövések gyökereibe mélyebben is bele vágni.*) Morgó.

A Gabelsberger-gyorsírás irodalmának félszázada.**)

(Vége.)

Ezen bécsi nagygyűlés más tekintetből is kiattással volt a magyar gyorsírás fejlesztésére. Itt ismerkedem meg Csanády István, Máthé Farkas, Malocsay Miklós, Rennert Gyula stb. bécsi gyorsírókkal, kik az ott keletkezett magyar gyorsíró-egylet nevezetesebb tagjai valának. A gyűlésen volt Steinbach Gusztáv is Pozsonyból és Wagner Lajos Selmeceztől. A gyűlés bevezetésével elhatározottat, hogy annak tagjai lefénnyképeztetik magukat egy csoportban; de a fényképész műtermében a gyűlés tagjainak csak egy része jelent meg, a magyarok közül is csak négynek arcképe látható az ezennel bemutatott képen: Markovits és én Gabelsberger szobránál, Malocsay velünk szemben a kép tulsó oldalán mindahárom magyar öltözetben, továbbá Steinbach kis alakja a hátsó sorban látható. Ugyanazon sorban a függőnynél látható egy másik kis alak, Faulmann Károly arcképe, ki jeles gyorsíró, de tulajdonkép nyomdász, és arról nevezetes, hogy ő találta fel a stenographia typographiáját. Az általa feltalált gyorsírási betűkkel nyomtatják most is a bécsi központi gyorsíró-egylet közlönyét, az „Oesterreichische Blätter für Stenographie.“ Ezen bécsi nagygyűlésen jelen volt a gabelsbergeri irodalom képviselőinek színe java, amennyi akkor az osztrák birodalomban találtatott; a bajor és szász kitűnőségek természetesen hiányoztak. Ezen bécsi gyűlés éve egyszersmind a magyar gabelsbergeri irodalom első éve. Markovits ezen évben végző be és adá könyvkereskedésbe gyorsírási tankönyvét, mely 1864-ben épen Gabelsberger születési évfordulójára jelent meg a sajtó alól.

Markovits Iván született 1838-ban jun. 2-án Kőrmöcbányán, fölnevekedett Selmecezen, hol gymnasiumi tanulmányait végezte; jogi tanulmányait a bécsi egyetemen hallgatá, és itt megtanulá Gabelsberger német gyorsírását is annyira, hogy 1860-ban letévé a gyorsírói vizsgát, és ez óta annak tanításával és a bécsi birodalmi tanácsban is gyorsírással foglalkozott. Bécsben lakott ő 1866-ig, mely idő óta már a magyar országgyűlésen működik, mint az országgyűlési gyorsíroda revizóra.

Markovits a mi magyar Gabelsbergerünk, ő is ennek jelmondatát írta munkájára:

Eszmém s elő szót röptében a térhez igazni,
Erre iparkodtam komolyan föllelni egy eszközt,
És amit alkottam, nyujtam hogy jót gyarapítsak;
Lengene bár ugyanily szellem követőim előtt is!

Egy megnyitó beszédnek nem lehet célja irodalomtörténetet adni elő, és így nem is terjeszkedhetem a magyar Gabelsberger-gyorsírás irodalma 15 évi lefolyásának részletezésére: csak rövid viszapillantást kívántam tenni a német Gabelsberger gyorsírás irodalma 50 évének és a magyar Gabelsberger-gyorsírás irodalma 15 évének megállapítására, miből kitűnik, hogy midőn Gabelsberger születésének 100-ik évfordulója fog bekövetkezni, akkor az ő gyorsírása magyar irodalmának negyedszázados jubileuma leend, mely alkalmat, hogy a győri gyorsíró-kör is minél örvedetesebben ünnepelhesse meg szívemből kívánom!

*) Csak tessék ezt reánk bizni! A dorongot nem tartjuk alkalmas eszköznek betegségek gyógyításánál s azt hisszük, hogy egy igaz bár kimélyes szó is gyakran elevenre talál.
A szerk.

***) Az itt közölt beszéddel nyitá meg dr. Szombathy Ignác ur a győri gyorsíró-kör közgyűlését 1879. február 9-én.
Szerk.

Most szóljunk még röviden a győri gyorsíró-kör multjáról. A mi gyorsíró-körünk alapításában különösen Leszlényi Gyula és Leszlényi Imre vettek legtevékenyebb részt. Először 1872. ápril 29-ikén alakult a „győri gyorsíró-klub“ 19 taggal, mely 1874. aug. 2-án „a győri gyorsíró-kör“ címet vette fel, és alapszabályai 37882. sz. a. nyertek miniszteri megerősítést. E kör egy évig „Győri gyorsírók közlönye“ című lapot is adott ki, mely által különösen a vidéki, ugynevezett levelező-tagok száma szaporodott, de körünk a legjobb akarat mellett sem birt nagyobb tevékenységnek indulni. Hogy a kör működése könnyíttessék, 1876-ban új alapszabályokat alkotott, melyek megvitásában csekélységem is részt vett, mint a kör alelnöke. Ezen új alapszabályokat 1876. okt. 29-én a belügyminiszterium 49828 sz. a. megerősíté, és ezek alapján állunk mi most, melynek szövege a „Győri Közölny“ mult évi 103-ik számában is megjelent, és így ismeretessé lón a nagy közönség előtt is.

De ezen új alapszabályoknak az elnök nem sokáig örvendezhetett; nagy tevékenysége és lankadatlan szorgalma őt betegségbe döntötték, mely mindinkább súlyosbodván, ez által a kör működése is pangásnak indult, és már a feloszlathoz kezdett közeledni.

Leszlényi Gyula, született 1849. szept. 29-én Győrött. Tanulmányait a győri gymnasiumban kitűnő sikerrel végezvén, Bécsbe ment a bölcséleti és orvosi tudományok hallgatására. Itt mint 3-ad éves orvosnövendék megbetegedvén, visszajött Győrbe és az itteni jogakadémián a jogi tanulmányokat végezte; ő mint gymnasiumi tanuló már a zsidó theológiát, Bécsben pedig a bölcséleti és orvosi, Győrött ismét a jogi tudományokat tanulá, és így egyike volt azon keveseknek, kik az egyetemi tudományok mindanegy karának tantárgyait tanulmányozták. Midőn jogi pályáját bevégezte, még 22 éves korában ügyvédi oklevelét is elnyerte. Ő már mint gymnasiumi tanuló kezdé a gyorsírást tanulni; midőn pedig Bécsben tartózkodott, a gyorsírást oly alaposan elsajátítá, hogy a bécsi „Presse“ című hírlap számára gyorsírói dolgozatokat készített, később pedig Budapesten a magyar tudományos akadémia üléséről gyorsírati följegyzései alapján a „Pester Lloyd“ hírlapnak jelentéseket írt. Leszlényi Gyula tudományos képzettsége és egyéb ismeretei terjedelmesek valának: ő nyolcz nyelvet értett; a művészetek közül gyakorolta a zenét és rajzot, de különösen jól a gyorsírást; szép iránylyal birt, és szónoki tehetsége is elismerést érdemelt. Ily jeles képzettségű elnököt birt benne gyorsíró-körünk, ki ezt megalakításától (1872) fogva folytonos ügyszeretettel és buzgalommal vezeté, míg őt a halál tőlünk el nem ragadá. Betegsége súlyosbodván, enyhébb éghajlatot keresve Tirol déli részébe, a regényes vidékű Arco olasz városkába ment; de ekkor már késő volt: ő meghalt Arcoban 1877. decz. 22-én és ugyanott eltemettetett, több mindenféle munkát és 6 kötetkéből álló emlékiratot hagyva hátra.

Nyugodjál csendesesen derék férfiu, ki 28 évi rövid életpályádon is megmutatád, mennyire szereted a hazát és ennek közművelődését; legyen áldott emléked kis gyorsíró-körünkben is, mely hálával fogadja azon uttörést, melyen tovább haladnia már könnyebb lesz, mint neked volt a pálya kezdetén!

Gyorsíró-körünk egy másik tagjának halálát is fájlalja! Kapezy Zsolt ügyvédjelölt és a győri gyorsíró-kör levelező tagja, szintén azon idő táján halt meg, midőn felejthetetlen elnökünk minket örökre elhagyott. Kapezy fiatal életét azáltal örökíté meg, hogy „A gyorsírás fejlődésének és irodalmának rövid vázlata“ című munkáját írta, mely Győrött 1876-ban Czéh Sándor nyomdájából jelent meg, és különösen a „győri gyorsíró-kör“ multjának általános ismertetésére igen jó szolgálatot tesz, ha az olvasó a munkában mutatkozó fiatalági ábránd és némi önhittség kifejezéseit higidatában itéli meg. Áldás emlékére a nagy reményeket költött jeles ifjunak!

A győri gyorsíró-kör mult évi szünetelését nem tartom szükségesnek indokolni; az ismeretes a t. közgyűlés előtt.

És most, midőn gyorsíró-körünk közgyűlését

megnyitottunk nyilvánítanám, legyen szabad azon kérelemmel járulnom önökhöz, tisztelt mőtársak! hogy a tanácskozásban higgadt mérséklettel részt venni sziveskedjenek. Különösen kérem önöket, hogy az új választmány megalakításánál semmi más indok ne vezérelje a választókat, csak a kör felvirágzásának érdeke. Tegyétek félre a személyes érdekeket, és csak oly egyéneket válasszanak, kik tudnak is, akarnak is a kör javára és a gyorsírás előmozdítására tehetségük szerint közreműködni; viszont tisztelettel kérem azokat, kiket a választók bizalma a választással megtisztel, vessenek számot magukkal, és ha érzik, hogy a rájuk bízott tisztnek körülményeik vagy más okok miatt tán kellőleg megfelelni nem lennének képesek, inkább ne fogadják el a választást, mintsem oly tért foglaljanak el, melyet más tán szivesebben és eredményesebben tölthetne be.

Tehát ne személyes ambíció, pájtáskodás vagy pártoskodás, hanem csak a „gyorsíró-kör valódi érdeke“ legyen jelszavunk és célunk!

Hangok a közönségből.

□ Lesz tehát tiszta szűrött vizünk! A pestisnek is meg van a maga haszna, legalább ennek köszönhetjük, hogy valahára poshadt, állott víz helyett Győr város közönsége is naponkint tiszta szűrött friss vizet fog kapni; ugyanis alig hirdettetett ki a belügyminiszteriumnak azon rendelete, hogy a városok egészséges jó vízzel lássák el magukat, városunkban azonnal jelentkezett a vízvezetési bizottság elnökével egy vállalkozó, ki kötelezte magát, hogy három hó múlva már ő Győr város lakosságát naponkint tiszta szűrött Dunavízzel fogja s pedig igen jutányos díj mellett ellátni.*) Ugy lát-szik, hogy ez szivattyuzás által fog eszközöltetni, azért mi ezt előnyösebbnek tartjuk a vízvezetésekénél, mert míg ez utóbbiból gyakran állott vizet kapnánk, addig a szivattyuzás utján a lakosság folyvást úde friss vizet fog élvezni. Örömmel jelezük, hogy a vízvezetési bizottság készséggel fogadta a vállalkozó ajánlatát, s így bizonyosak lehetünk, hogy mikorra a meleg napok beköszöntenek, a régen sajnosan érzett bajon, az iható jó víz hiányán segítve leend; azt pedig nem akarjuk hinni, hogy holmi mellékérdek, kenyér irigység, s indokolatlan kicsinyeskedés a közóhaj teljesültét meghiusítsák. Elég volt eddig a roszból, ideje hogy ennyi viz között szomjan el ne vesszünk.

Tudomány és művészet.

* A m. k. tudom. akadémia f. hó 10-én tartott szakosztályi — bölcsészeti és történelmi — ülésében Hajnik Imre értekezett a királyi könyvekről — liber régius — a vegyes házbóli királyok idejében. Ezek oly könyvek voltak, melyekbe a királyok adományozásai, vagy régiebb adományok megerősítései bejegyeztettek. Csak 1690. évtől léteznek folyton sorban, több adat arra mutat azonban, hogy ily könyvek már Nagy Lajos idejében is használatban voltak. — Ugyanezen gyűlésen tartott Kohn Sámuel pesti főrabbi is mint vendég egy terjedelmes előadást a zsidó forrásokból Magyarország történelmére vonatkozólag merithető történelmi adatokról. Részletesen ismertette ezen forrásokat, s kiemelte, hogy ezek gyakran tartalmaznak adatokat azon népek történelmére s őskorára, melyekkel a zsidók időnként érintkezésbe jöttek. Így a magyarok történelmére is mintegy 75 adatot találni bennök, melyek felnyulnak egész az Árpád-házbóli hercegek idejéig, s részint egyes viszonyokra, részint pedig egyes személyekre vetnek új világot. Ezen előadás a jelenvolt akad. tagok által élénk tetszéssel fogadtatott.

* Az országos gazdasági egyesület f. hó 10-én tartott igazgatóválasztmányi gyűlése a a székesfehérvári orsz. termény- és iparkiallítás tartama alatt Székesfehérvárott egybehívandó gazdasági értekezlet elé megvitatás végett a következő kérdéseket javasolta terjesztetni, kinevezvén egyszersmind a vitát bevezető előadókat is.

*) Ha majd a tervet láttuk, mi is hozá szolandunk e vállalkozó ajánkozásához.
A szerk.

1. Minthogy az amerikai és oroszországi konkurencia folytán beállott gabna-árscsökkenés a tulyomlag gabnatermelést üző magyar gazda létezését nyomoztatva teszi, mi a teendőnk, hogy megállhassunk és úgy az állam, mint a család fentartása által reánk rótt kötelességeknek eleget tehesünk? Kenessey Kálmán ur vállalkozik esetlegesen mint előadó a kérdésnek bevezetésére.

2. Hogy a gabonának folyton nagyobbodó árscsökkenése a tulyomlag gabnatermeléssel foglalkozó magyar gazda létezését teljesen kérdésessé ne tegye, kell, hogy az eddigi üzlet rendszerét megváltoztassuk, és az állattenyésztés felkarolásával helyes arányokat hozzunk gazdaságunkba. Az állattenyésztésnek melyik ága szükségli a mi viszonyaink között a legmelegebb felkarolást; melyik a gyors segélyt; hogy az visznyaink tekintetbe vételével a nyugati piacokon is keresetté legyen, és mi a teendő, hogy az így kijelölt cél kevés költséggel, gyorsan és biztosan elérhető legyen? — Tormay Béla vállalkozott mint előadó a kérdésnek bevezetésére.

3. Mi módon kellene Magyarországon a földmivelés előmozdítására hivatott alkalmas közegeket szervezni, illetőleg mikép lehetne a földmivelés érdekeinek megfelelőleg szakadatlanul működő képviselői rendszert minden irányban a közgazdálkodásban fel- és lefelé létesíteni és biztosítani? Máday Izidor vállalkozott előadóul.

4. Galgóczy Károly magára vállalta a munkáskérdés bevezetését a mezőgazdaság mostani viszonyai között, viszonyitva egyrészt a gépek használatával, másrészt a munkás kezdeknek, illetőleg a népesség különböző módozatú szaporításával.

5. Haladás vagy hanyatlás tapasztalható-e az 1868. évben Budapesten tartott országos borászati enquete óta a szőlőművelés és bortermelésünkben és ha némely hazai borvidéken hanyatlás tapasztalható, mik okai e tüneménynek? Továbbá mi lenne a teendő ez ügyben? Molnár István vállalkozott a kérdésnek bevezetésére.

6. Ujabb időben és különösen a lefolyt évben az üzők kiszámíthatatlan kárt okozván a gazdáknak, mit kell tennünk, hogy e veszélyes növénybetegségtől meneküljünk? Esetlegesen Kenessey Kálmán vállalkozik a kérdésnek bevezetésére.

7. A mennyiben az aszályosság Fehérmegyének dunamelléki részét is érinti, mennyire haladt a megyében a befásítás, mint a szárító szelek mérséklője és mik volnának annak előmozdítása végett a teendők? E kérdésnek bevezetésére leginkább Fehérmegyei gazd. egyesülete lenne hivatva a helyi viszonyokat közelebbről ismerő birtokosok közül valakit kijelölni. (P. N.)

Irodalom.

Megjelent és szerkesztőségünkhöz beküldött a győrvidéki tanítóegylet „Értesítője.” Az 1-ső szám után itélve a derék s előretörőkvő egyelet oly közeget kívánt magának teremteni, melynek segítségével folytonos szellemi összeköttetésben állhat tagjaival és melyben mintegy számot ad működéséről. Dicséretre méltó szerénységgel s egyszerűsmind, örömeinkre szolgál constatalhatni, — előnyösen mutatja itt be magát városunk és megyénk tanítósa. Az egyelet köréi közt mint e lapból látjuk — kitűnik a győrvárosi, amennyiben ez leg-többet tett tagjai öntovább képzése tekintetében; szép sikerrel működik tovább a szigetközi, pusztai és sokoráljai kör; sajnáljuk, hogy a csiliközi és tóközi kör az előbbieknél szép példáján nem buzdul.

Gazdaszat.

A „Jurnal des Halles” számítása szerint egy európai állam 1878. évi gabona termését sem lehet jónak mondani, sőt a legtöbb állam aratása a közepszerin alól állott. A közepszerű túlhaladó eredményt csak Németország, Ausztria-Magyarország, Románia és az amerikai Egyesült államok mutathatnak fel. E lap szerint Franciaország gabona termelése ezen évben: 82.500.000 hektoliter, Oroszországé: 78 millió, Németországé: 45 mill., Spanyolországé: 40 mill., Ausztria-Magyarországé: 40 mill., Olasz-

országé: 38 mill., Angolországé: 37 mill., Törökországé Európában 14., Romániáé: 13, Belgiumé: 8.500.000, Portugáliáé: 3 mill., Német-Alföldé: 1.850.000, Görögországé: 1.750.000, Szerbiáé: 1.400.000, Dániáé: 1 millió, Svédországé 850.000, Svajczó: 680.000, Norvégiaé 100.000, s még némely más tartományokban 200.000. összesen tehát 406.830.000 hektoliterre rugott. Ehez számítva, az Egyesült államok termését: 120 millió hektolitert, Algirét: 7.500.000, Canadaét: 6 mill., Ausztráliáét: 6 mill., Egyiptomét 4.500.000 és még néhány tekintetbe vehető külsőországot: 3 millió hektoliterrel: az összes-föld gabona termését: 553.830.000 hektoliterre becsülhetni, minthogy pedig mindezen országok termése közepszerű években 567.950.000 hektoliter szokott lenni, annál fogva az 1878. évi termés a közepszerűtől 14.320.000-val maradt hátra.

Az országos gazdasági egyesület igazgatóválasztmányi ülésén Bossányi László indítványt tett, miszerint az egyesület intézzen feliratot az országgyűléshez a végett, hogy szavaztassék meg a földmivelési ministeriumnak a mezőgazdasági érdekek emelésére évenként legalább is 150.000 frt, hogy ezen összeggel az ország ezen legvitalisabb érdekeit némileg is felkarolni lehessen. Ezen indítvány egyhangulag elfogadtatott, s a felirat megállapításával egy bizottság azonnal megbízott.

Ipar.

Gyors gyújtó eszköz. Nem kevés veszélyességbe kerül gazdaasszonyainknak míg a tűzhelyben vagy kementében, kályhában tüzet tudnak élesíteni. A párisi világtárlaton egy kicsiny czélszerű eszköz volt kiállítva, melynek hivatása e bajon segíteni. Ez egy likacsos, agyagból készült henger, melyet ha petroleumba mártanak s meggyújtva a felgyújtandó fa- vagy kőszén közé helyezik, minden további fáradság nélkül kész a lobogó tűz. Egy ily gyújtó szereltart egy évig. Ára 3 darabnak 1 frank — Párisban.

Világító órák. Több év előtt Becquerel francia természettanár azt a felfedezést tette, hogy némely, sők ha napfénynek hosszabb ideig kilettek téve: sötétben is világítanak vagy mint tudományos nyelven mondják: fluorescálnak. Most egy párisi órás a tudomány ezen vívmányának az iparban adott hasznos alkalmazást, az által, hogy az említett sőköl készült vegyülettel bevont óralapokat állít elő, melyek ha nappal az óra világos helyen áll, a bevett világosságot magukban megtartják s ennél fogva éjjel sötétben világítanak, s így az óraszámokat láthatóvá teszik, a nélkül hogy e végett lámpát vagy más világító szert kellene gyujtani. Ezen órák igen kapósak Párisban. Ezt azért említjük, hogy ebből is kitűnjék, miszerint mily hasznos az iparosnak a tudomány haladását figyelemmel kísérni.

Politikai hírek.

Ma érkezett hírek szerint Ő felsége kinevezte az új osztr. Miniszteriumot a következőképen: Elnökség és közoktatásügy Stremayr; belügy gróf Taaffe; pénzügy de Pretis; igazságügy Haser; kereskedelem Chlumetzky; földmivelés gróf Mannsfeld; honvédelmi Horst, gácsországi miniszter Zemialkovszky. A publikáció — a péntek miatt — csak holnap, szombaton fog bekövetkezni. Gróf Taaffe Innsbruckba utazott.

Budapesten híre szárnyal, hogy a magyar-kormány az országgyűlést feloszlatni szándékozik.

Külföldi hírek.

Az angolokat Afrikában ért vereség nem képez oly nagy catastrophát, mint aminőnek a lapok feltüntetni akarják. Az angolok főserége t. i. érintetlenül maradt, sőt ezzel a zulukafferek serege folyton kerül a találkozását, e helyett tehát csak egy külön állott kis angol csapatot vettek körül s rohantak meg 20.000-en, ebből leöltek 500-at s a többi szétszórta. De mivel a zuluk is 5000 embert vesztettek, látható, hogy drágán fizették meg e győzelmet s egy angolért 10 zulut áldoztak. A zuluk egyébiránt Afrika déli partjain a Jöremény-foka körül lakó kafferek egyik törzsét kepezik, a legfeketébb

bőrű szerescenek közé számítják őket, ravasz, veszedő, félig vad nép: fegyverzetök: nyil és dárdá és így az angol jól fegyverzett seregnek nem sokáig állhatnak ellen.

Törökország és Muszkaország közt végre mégis megkötötték a végleges béke s ennek következtében a muszkák már meg is kezdték — mint hírlik — a kivonulást a török területről.

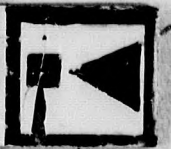
A németbirodalmi gyűlést f. hó 12-én maga a német császár nyitotta meg egy terjedelmes trónbeszéddel, melyben miután hálóját fejezte ki az iránt, hogy az isten őt mególtalmazta a veszélyben s uemely új törvény-javaslatot jelentvén be, megemliti a pestis behurczolása ellen életbe léptetett óvintézkedéseket, melyeknek jó eredményét reméli; végül pedig kiemeli, hogy a Muszka- és Törökország közt létre jött békeszerződés által Europa békéje megszilárdult, melynek tartósságának biztosításához amennyire hatalmában áll, ő is hozzá fog járulni.

Színház.

Kedden, febr. 11-én, Adami Piroska jutalomjátékául adatott bérszűnetben: „Farsangi iskola,” eredeti vigjáték dalokkal és tánczczal, 4 szakaszban. Irta Vahot Imre. — Jó öreg Vahot Imrének, jó öreg darabját választá jutalomjátékául, szintársulatunknak egy igen fiatal tagja, Adami Piroska, s ezzel bizonyára szép tanujelét adta annak, hogy erején felül nem vállalkozik, — a színházi közönségnek pedig egy mulatóságos jó estét akart csinálni. — Veronka szerepe egészen az ő szerep-köréhez tartozik, s azt ő magán igazán szép készűtséggel, s mulattatólag is adá. — Ezen szép fiatal színésznőnek csak két hibája van, melyről le kell szoknia, ha pályáján czélt akar érni. Első az: hogy szép természet, ha beszél, akár ülve, akár állva, mindig előre hajtja, mintha uszni készűlne s épen tempót akarna csinálni, — második pedig az, hogy ha beszél, fejceskjét mindig mozgásban tartja, s azzal úgy bölintgat, mintha nem hinnők el különben neki, a mit beszél. — Ha e két hibájától meg szabadulhat: úgy pár év alatt igen kedves színésznője leend társulatunknak. Ma a közönség, buzdításul zajos éljenzéssel s több diszes virág-csokorral fogadá őt. — A ház szépen megtelt.

Szerdán, febr. 12-én adatott bérszűnetben először: „Kapitány kisasszony,” vig operette 3 felvonásban. Irta Zell F., fordította Rákosi Jenő, zenéjét szerző Genée Richard. Ha ma Mária Francziskát, Portugália királynőjét Róth Etelka játssa: az előadás ellen semmi kifogásunk sem lehetett volna, Mikei, K-né Árpási K., Kiss Ferkó, kit hasonló operette szerepekben mindig igen szivesen látunk és hallunk — kitűnök voltak játékban és énekben; Valentin ur igen szépen énekelt, de játéka kissé kedvetlen volt, mintha foga fájt volna. A karok és zenekar pontosan működtek, miért derék karnagyunknak teljes elismeréssel tartozunk. A kiállítás és ruhatár diszes —, sőt fényesnek is mondható. — A ház minden zugában zsufolásig megtelt.

Csütörtökön, febr. 13-án, egészen váratlanul, Jászai Mari első vendégjátékául bérszűnetben, felemelt árkal adatott: „Galathea,” dráma 5 szakaszban. Irta Vasiliadis Sz. N. — Sokan jobb szerették volna a „Szép Galateát” látni „Midással;” de azután be kellett vallaniok, hogy szebb Galateát csakugyan nem láttak a mainál, s így az operette helyett, megelégedtek a drámával is. — A tárgy ugyan az a drámában is, mint az operetteben; csak hogy ott vigabban szól a nóta, s a hűtlen asszony ismét márvány-szoborrá változik, — míg a drámában a szinte márványból lett hűtlen asszony agyon szuratik saját kedvese által! — Tisztelt vendégünk játékaról mit szóljunk? klasszikus volt az első hangjától —, gyönyörű antik öltönyének utolsó redőjéig! — A kiállítás, méltó volt hozzá, s a szerelme felett versengző két daliás testvér Beödy és Somló, mindent elkövettek, hogy a vendég nagy-szerű játékának, méltó keretei lehessenek. Beödy, midőn az argonauták kalandjait s az arany gyapju elorzását beszéle el, gyönyörű, folyékony előadásával szinte meglepett bennünket. Könnyű volt neki, midőn elbeszélésének minden mozzanatát oly szép sze-

mek kísérek! Kár, hogy később a szerelem szenvedélye által, a művészet korlátai közül kissé magababrá engedé magát ragadtatni. — Somló ma igen szépen játszott. Elég hévvel, míg a hideg márvány szobrot ostromlár szerelmével, — s kedves lírai ömlengéssel, boldogságának érzetében, míg imádkozott bálványát sajátjának hívé. — Egy megjegyzésünk van csak a két testvérré. Somló, a bátya, öccsénél Beödynél legalább 10 évvel fiatalabbnak látszott, mert ő egészen sima arccal, Beödy pedig erős torzonborz szakállal s bajusszal játszott. Ha megfordítva Somlónak lett volna bajusza és szakála, s Beödy ur játszott volna sima arccal; úgy hisszük az illúsió ez által sokat nyert volna. — A ház, daczára a felemelt helyáraknak, szépen megtelt.

Kakasfy.

Napi hírek.

A győri iparos ifjak segély- és önképző-egylete által ma február hó 15-én az „iparos-kör“ helyiségében saját betegalapja javára Boros Lajos egyleti karnagy vezetése mellett rendezendő dalestély műsora a következő leendő 1. Honfidal (férfi-négyes) Töröktől. 2. Feketeszem éjszakája (népdal). 3. Nemzeti zászló (férfi-négyes) Hubertől. 4. Édes rózsám (férfi-négyes) Örsitől. 5. Matróz-dal (férfi-négyes) Abttól. 6. Győri iparos ifjak indulója (férfi-négyes) Boros Lajostól. — Műsor után táncz kezdete 7 $\frac{1}{2}$ órakor.

A vízkérdés. Városunk ezen úgy szólva legégetőbb kérdése, melynek eljótásához annyi vizünk daczára is hiányzott eddig a viz, a nagym. belügy-ministerium rendelete folytán talán mégis megoldást nyer, miugyan személyes előítéleteinknél fogva nem sok reményt kötünk oly ügy életéhez, mely

felett Magyarországon valami bizottságnak van joga határozni, de ez esetben azt hisszük, hogy majd a pestis vagy cholera is sűrűleg bele fog szállani a dologba s így mégis csak lesz valami a dologból. Részünkről e közegészségileg igen fontos tárgyhöz, miután most ujabbán szőnyegre hozott, még többször is hozzá fogunk szállani.

Övintézkedés. A helybeli izr. szent-egylet elnökségéhez a miniszteriumtól rendelet érkezett, melyben felhivatik, miszerint az egylet kórházát rendezze be olyképen, hogy netalán való szükség esetében alkalmas menhelyül szolgálhasson. Mint halljuk, az egylet a rendelet folytán rögtön intézkedéseket tett e tárgyban. Adja Isten, hogy ezen intézkedések hiába történtek legyenek.

Királyunk ezüstlakadalmát fényesen megünnepelendik országszerte. Hát városunkban? A helybeli tantestületeknek ez alkalomra egy általános örmű-ünnepély rendezését ajánlanók, melyben minden intézet és iskola növendékei részt vehetnének.

Tudomásunkra jutott, miszerint Pántz József ur gőzfürdőjéből városunkban eléggé ismert Pongrácz József Bécsben, operatio alatt meghalt. Tetemei a mai vonattal hozatnak városunkba.

Ritka tűnemény. A tavasz előhírmőkei máris mutatkoznak; f. hó 12. este 8 órakor hosszabb ideig villámlott, mi februárban csakugyan ritka tűnemény.

Hibaigazítás. Lapunk 13. számának 2-ik oldalán a 3. hasábon a felső sorok így olvasandók: Gabelsberger kénytelen volt Senefelder Alajos könyomdájában kézművesileg a könyomás mesterségét megtanulni.

Győri gőzfürdő apáca-utca 28. szám alatt.
Gőzfürdő nyitva reggel 7 óratól déli 1 óráig.
Kádfürdő „ „ 7 „ egész estig.

Meteorologiai jegyzetek.

Hó — nap	Hőmérséklet Reaumur			Legsúlymérték milliméterekben			Időjárás
	6 ó.	12 ó.	9 ó.	6 ó.	12 ó.	9 ó.	
február 12	-5,3	+8,5	+6	722	724	728	derült idő
„ 13	+4,7	+4,7	+4,8	731	734	735	—
„ 14	-2	+6	+3	735	735	738	—

Vasuti menetrend.

Indulás	óra	perc	Érkezés	óra	perc
Bécsbe reggel	5	13	Győrbe reggel	8	49
„ délután	4	26	„ este	7	53
Ujszőnyre délelőtt	12	02	Ujszőnyre délután	1	30
„ este	10	16	„ este	11	19
Pápára délelőtt	10	30	Pápára délelőtt	11	56
„ délután	6	05	„ este	7	53
Kapuvárra reggel	5	45	Kapuvárra reggel	7	57
„ délután	4	53	„ este	7	04
Sopronba reggel	5	45	Sopronba délelőtt	9	40
„ délután	4	53	„ este	8	56

Nyilttér. *)

Alulirott tisztelettel tudatja, miszerint Győrött, kármelita-tér II. sz.

ügyvédi irodáját

megnyitotta.

Győr, 1879. febr. 1.

König Frigyes.

*) Az itt közlöttéért nem vállal felelősséget A szerk.

HIRDETÉSEK.

Győri hengermalom Back Hermanntól.

Ezennel tisztelettel jelentjük, hogy *hétfőn, f. évi február hó 17-én*

raktárunkat

Perlaky-féle házban (királyutca 7. szám) „a fehér báránhoz“ czimzett szálloda mellett megnyitjuk. Mi ezen raktárban lisztünket csak zsákonként és pedig

zsákokban,

eredeti gyári árak mellett számítva és a „*zsákokat ingyen*“ eladjuk, viszont mindennemű üres zsákokat a mi árjegyzékünkben foljegyzett áráért veszünk vissza.

Hiszük, hogy raktárunk felállításával a tisztelt lisztvevők illetőleg minden háztartásnak nagy előnyt nyújtunk, minthogy lehetséges minden eredeti lisztünket, zsákokban gyári ólomzattal ellátva, kezeség mellett jó minőség és teljes mértékben, a legolcsóbb gyári áron megszerezni.

Ezennel még egyszer ajánljuk raktárunkat s maradunk

teljes tisztelettel

A győri hengermalom
Back Hermanntól.

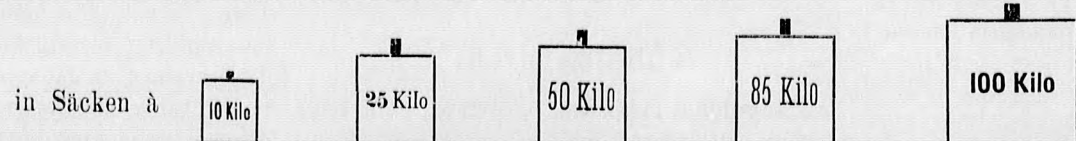
Raaber Walzmühle von Hermann Back.

Wir beehren uns hiermit die Anzeige zu machen, dass wir am **Montag den 17. Feber 1. J.** unsere

NIEDERLAGE

im **Perlaky'schen Hause** (Königsgasse Nr. 7), neben dem Hotel „zum weissen Lamm“ eröffnen.

Wir werden in dieser Niederlage unser Mehl nur Sackweise und zwar

in Säcken à

zu unserem Original Fabrikspreisen berechnet und „*Sack gratis*“ verkaufen, hingegen alle Sorten leere Säcke zu den in unserem Preisblatte bestimmten Preisen wieder zurückkaufen.

Wir glauben durch Etablierung dieser Niederlage die verehrten Mehlabnehmern speziell jeder Haushaltung bedeutende Vortheile zu biethen, indem jeder derselben unser Original-Mehl in Säcken mit unseren Fabriks-Plomben versehen, unter Garantie für gute Qualität und richtigem Gewichte, zu den billigsten Original Fabrikspreisen, sich zu verschaffen in der Lage ist.

Indem wir nun hiermit nochmals unsere Niederlage bestens empfehlen zeichnen

mit aller Achtung

Raaber Walzmühle
von
Hermann Back.